

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo je v Mariboru, Ruška cesta, poštni predal 22. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22. Ljubljana VII, Zadrugi dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za inozemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva (ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para, Debelo tiskana beseda stane 1.— Din. Malih oglasov trgovskega značaja, stane beseda 1.— Din. V oglašnem delu stane petitna enostolpna vrsta 1.50 D. Pri večjem številu objav popust. Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 18.

Sobota 2. marca 1929.

Leto IV.

Gospodarstvo in politika.

Z gornjim naslovom objavlja zagrebška »Slobodna Tribuna« z dne 15. februarja članek, v katerem povdarja nekatere misli, o katerih smo sicer že pisali. Prav in dobro pa je, da se ozremo tudi še na ta članek, ki skuša dokazati, da se politike ne da izključiti iz uprave demokratične države, ker nekateri krogi preveč naglašajo gospodarstvo kot edini spas iz državne krize.

List ugotavlja:

Nihče v državi ni toliko škode trpel v desetih letih zaradi političnih pretresov in kriz kakor celotno gospodarstvo. Orgije strankarstva so preprečevale vsakršno večjo gospodarsko inicijativo in organizacijo gospodarstva. Samo slučaj je bil, če se je kaj storilo za gospodarstvo in ob vednem menjavanju režimov, je vsak posameznik iskal naklonjenosti takasnih potentatov. Zato ni bilo mogoče ustaliti principov in jasnih direktiv.

Čuditi se torej ni, da je gospodarstvo spričo razmer pozdravilo preokret, ki je nastal s kraljevim manifestom, nadejajoč se, da se bodo razmere izboljšale.

Razumljivo je to, ker gospodarstvo, ki čuva stara dobra in ustvarja nova, ima pravico do zaščite. Gospodarstvo mora verovati vase in v svoj namen, če hoče priti do cilja. Samo bati se je, da ne pojde predač. Zakaj že se pojavljajo glasovi, ki hočejo dopovedati, da je politika sploh škodljiva in da politiki ne bi smeli posezati v gospodarstvo, češ, da more reševati gospodarska vprašanja samo gospodarstvo.

Predvsem pa ne obstoja nikakršno univerzalno gospodarstvo, v katerem bi bili složni vsi, ki so zainteresirani na gospodarstvu. Imamo kmeta, delavca, obrtnika, trgovca, intelektualca, industrijca, bankirja, ki vsi sodelujejo v gospodarstvu, toda njih interesi niso le ne eni in isti, marveč so si celo zelo nasprotni. Že same industrijske panoge nimajo enakih interesov. Interesi bogatih in siromašnih kmetov se tudi ne ujemajo; niti nam ni treba govoriti o kmetijskih delavcih in služinčadi brez zemlje.

Če bi gospodarski krogi prevzeli vodstvo države, bi se torej nikakor ne ognili težkim pretresom razrednih in interesnih bojev.

Poleg tega pa nimamo samo gospodarske, marveč tudi velike kul-

turne, socialne, splošno nacionalne in politične cilje. Nikdo ne more trditi, da bi moglo gospodarstvo spraviti te stvari v sklad. Nekdo mora biti tu v državi, ki gleda na celoto, ta pa more biti le dobra državna politika, ki skuša spraviti celotne interese v sklad in s tem pospeševati napredek. Zato se z ozirom na slabo politiko preteklih dni ne sme obsojati politike sploh.

Največ kričanja je proti takozvanim poklicnim političarjem. Ti so baje »zakrivali vse zlo«. V »Pravdi« ošteva nekdo političarje z »nezaposlenci«, ki so se posvetili praznemu čekanju v kavarnah. Istotako je oštel političarje generalni tajnik beograjskih obratnih zadrug Dr. Miroslav Stojadinović in »Vreme« je že 12. januarja očitalo političarjem, da so zaradi malenkostnih zahtev izigrali največje nacionalne svetinje.

Smatramo, da je taka splošna obtožba neosnovana in škodljiva. Ni res, da imamo preveč politikov; premalo jih imamo. Imamo seveda tudi ljudi, ki jim je demagogija in agitacija poklic, ali ti niso poklicni političarji.

Potrebujemo baš poklicne političarje, če ne bodo vodili državo vedno le diletanti. Absurdno je pomisliti, da je za vsak poklic potrebna sposobnost, samo za vodstvo države ne. Lahko je kdo strokovnjak v svoji stroki, odlični pedagog, ekonom, pravnik, zdravnik, inženir, ali vendar nima za politiko smisla.

Voditelj angleške delavske stranke Ramsay MacDonald brani celo v svoji knjigi »Socializem in vlada« poklicne političarje, in sicer pravi: »Poklicni političar je enostavno tisti, ki svoje delo razume in ki je s srcem in duhom pri poslu. Brez takih sil se ne more obdržati noben parlamentarni sistem v demokratičnih državah.«

Gospodarstvo ima svoje velike naloge. Politika tudi ne sme zanemarjati in zapostavljati interesov gospodarstva. Toda tudi gospodarstvo ne sme misliti, da more nadomestiti politiko.

To je mnenje meščanskega lista, ki jasno pove, da je dobra politika že samaobsebi gospodarska, da pa gospodarstvo brez politike v demokratični državi ne more uspevati. Ne moremo torej biti za gospodarsko diktaturo, pač pa smo za demokratično politiko.

ga, ker bi bilo v tej zmedeni in vendar politično tako važni dobi nespametno opustiti sodelovanje v vladi in bi potem res utegnili priti na krmilo slabi in reakcionarni elementi. Kancler Müller sam je rekel, kakor poročamo na drugem mestu, da je dolžnost socialne demokracije, da varuje parlamentarizem in demokracijo za vsako ceno; in tisti, ki zna ceniti sistem demokracije, mora čutiti v sebi tudi toliko odgovornosti, da jo brani, toliko poguma, da jo brani do skrajnosti.

Iste mnenja je tudi zunanji minister dr. Stresemann, ki je po mišljenju liberalcev. Tudi on pravi, da je strankarski egoizem prevladal razum osebnosti in da je sicer parlamentarizem v nevarnosti, vendar pa ne more biti v Nemčiji govora o tem, da bi zavladala fašistična diktatura. To morajo zabraniti demokratični in libe-

ralni močje, ki se zavedajo odgovornosti, v interesu samouprave nemškega naroda.

V Nemčiji je demokratični duh med narodom jako razvit. In če danes pišejo razni meščanski časopisi, da se pojavlja zlasti med mlajšimi politiki stremenje po diktaturi v Nemčiji, je to pobožna želja.

Državni kancler se bo na podlagi izjav ljudske stranke in centroma dalje pogajal za sestavo velike vladne koalicije, da obrani parlamentarni sistem. Jamčijo nam pa besede državnega kanclerja socialnega demokrata Müllerja in zunanjega ministra dr. Stresemanna, da je sedanja vlada odločena, da brani parlamentarno demokracijo do skrajnosti. Niti najmanjšega dvoma ni, da bi nemška socialna demokracija tu ne storila svoje dolžnosti.

Državni kancler Müller proti prepirom zaradi ministrstev.

»V Nemčiji ne bo diktature.«

V Nemčiji se že dalje časa vrše razgovori med meščanskimi strankami zaradi sestave velike koalicijske vlade. V tem sporu gre glavno za to, koliko ministrskih stolčkov dobi katera stranka v vladi. Polemike gredo tako daleč, da je nemška buržuazija že pričela govoriti z nasilstvom in fašistično diktaturo. Z ozirom na ta položaj je državni kancler s. Müller objavil v »Morgenpost« daljši članek, v katerem pravi:

»Med širokimi plastmi nemškega naroda narašča godrnjanje, češ, da je parlamentarizem odrek. Nikakršno čudo! V marsikaterem oziru manjka razumevanje prepričevanj zaradi ministrskih stolčkov, ki nas ovira, da bi ustvarili stalnost v vladi. Kljub temu diktature v Nemčiji ne bo. Ali si morda kdo domišlja, da bi nas diktatura mogla oprostiti posledic vojnih bremen? Izpolnitev obveznosti bi morala biti podlaga tudi vsake fašistične zunanje politike Nemčije. Ali si morda kdo domišlja, da se da z nasilnimi metodami doseči bolj federalistična državna ustava? Kakšna bi bila končna davčna politika brez kontrole, ki jo izvaja parlamentarni sistem? Kako naj diktator resno po-

seza v potrebe kmetijstva? Upostavitve diktature bi bil tudi začetek ukinjevanja socialne politike. Uradnikom bi diktatura jemala pravice, za katere jim je republika jamčila. O upostavitvi diktature v Nemčiji zaradi tega resno sploh ni mogoče razpravljati. Za kar imamo skrbeti, je to, da parlamentarni sistem dela. V Nemčiji je mogoča samo koalicijska vlada, dokler imamo toliko strank. Potrebujemo pa poguma odgovornosti, odgovornosti naroda pri volitvah, zavest odgovornosti parlamentarnih frakcij, vlado, ki sprejme odgovornost z veseljem.«

To so besede socialnega demokrata v Nemčiji, kanclerja Müllerja, ki jasno pove nemškemu narodu, da sta za varstvo parlamentarnega sistema potrebna čut odgovornosti in zavest, da bi diktatura fašizma prinesla nesrečo za nemški narod, kakor jo je prinesla italijanskemu narodu. Nemški narod mora imeti zato pogum, da ohrani parlamentarni sistem, ker je zrel zanj in varuje z njim svoje pravice. Ako ima buržuazija drugačno stremenje, se socialni demokrati ne bodo upognili pred njimi.

Francija in sprava med Vatikanom in Kvirinalom.

Sprava med rimskim papežem in Mussolinijem ni čustvenega ali verskega značaja, marveč ima povsem politične namene. Trdili smo to že od začetka. Isto trdi tudi dopisnik zagrebškega »Obzora«, ki podaja mnenje Francije. Sprava je z obeh strani vrlo rafinirana diplomacija. Obe stranki upata imeti od sporazuma velike koristi. Vatikan se je hotel osvoboditi šestdesetletne osamljenosti, Mussolini pa pričakuje, da si bo s sporazumom povečal ugled zunaj in doma in uresničil svoje velike imperialistične načrte.

Papeževa stolica propagira zedinjenje vseh raznih verskih cerkva in se nadeja, da s tem svojim korakom, ko stopi v politični koncert svetovnih držav, pospeši svojo namero. Pij XI. je uvidel, da mu fašistična Italija nudi vse moralne in materialne garancije, zato ni zahteval večje države. Ali se papež moti ali ne, bo pokazal bodoči razvoj.

Kakšne namene ima pa Italija? Mussolini govori neprestano o veli-

kem italijanskem imperiju (cesarstvu). Pogostoma naglašja, da mora Italija raztegniti svoje meje na ozemlja nekdanjega rimskega cesarstva ter je že tudi zagrozil, da bo v tem pogledu leto 1935. odločilno. Mussolini želi biti gospodar v Maroku, Tunisu in tudi v Siriji. Z eno besedo, postal bi rad gospodar celega bazena Sredozemskega morja, češ, da je Francija odigrala svojo zgodovinsko vlogo prve evropske sile in da jo vzdržuje na sedanji poziciji samo še denar, dobra diplomacija, ime in srečni naključki. Navedena ozemlja ob Sredozemskem morju pripadajo še vedno zgodovinsko, kulturno in politično Italiji. Tam je treba samo poživeti ugled in vpliv Italije.

Za fašistično Italijo je pa zlasti važno, da bode v bodoče papež pošiljal po vsem svetu fašistične misijonarje Italijane, ki bodo delali v interesu sedanje Italije.

Francija vse to ve in je, da bi spravo med Vatikanom in Kvirinalom onemogočila ali jo vsaj po svoji

Diktature v Nemčiji se vesele.

Nemški parlamentarizem v krizi.

Na enak način, kakor se je pri nas zlorabljal parlamentarizem v borbi za korita, so tudi nemške parlamentarne frakcije začele borbo za ministrske stole. Že od septembra meseca, ko je sestavil socialni demokrat Müller vlado, se vrši borba med strankami, v kateri igra ta nemška ljudska stranka in pa centur najmanj liberalno ali parlamentarno politiko. Takrat je kancler sestavil vlado ožje koalicije z namenom, da se pozneje koalicija razširi. Do tega pa ni prišlo. Centrumašjo so nezadovoljni, ker se pri reševanju šolskega vprašanja ni dovolj upoštevalo njih stranke. Obe stranki, nemška ljudska in centrum, pa tudi nista zadovoljni z davčno politiko vlade, ki je seveda trda, ker Nemčija težko ječi pod bremenom vojnih reparacij in vojne odškodnine. Vlada stoji na stališču, da te svoje dolžnosti država mora izpolniti in da je močna vlada ravno sedaj potrebna,

ko se o obveznostih Nemčije razpravlja na mednarodni konferenci v Parizu.

Nemška ljudska stranka, katere predsednik je zunanji minister dr. Stresemann, je sicer na pritisk predsednika dr. Stresemanna sklenila, da dr. Stresemann in Curtius lahko ostane v vladi, da pa stranka ne bo obvezno podpirala vlade.

Na drugi strani je pa centrum sklenil, da se je pripravljen pogajati za vstop v vlado, zahteva pa tri ministre v državni vladi, in da se ljudska stranka obveže, da bo podpirala vlado. O drugih zahtevah, to je spornih vprašanjih, se centrum hoče pogajati.

Frakcija socialno demokratičnih poslancev pa je sklenila, da bi bil odstop vlade v sedanjem trenutku neumesten. Kancler Müller naj odstopi šele takrat, ko se mu bo v državnem zboru odglasovala nezaupnica. To stališče je stranka zavzela zaradi te-

Tako očisti VIM
Vaše lonce!

Kuhinske predmete mizo in štedilnik,
Rabite VIM bo čisto in snažno.

potrebi modificirala, izpremenila zakon o ločitvi cerkve od države, ki ga je leta 1901. in 1905. sklenila ter dovolila sedaj ob velikih žrtvah svojega političnega ugleda, da se zopet vseli v Francijo devet kongregacij s pravico javnosti. Koncesije Francije papežu niso bile zadostne, zato je rajši sklenil z Italijo navedeni sporazum in si s tem odprl pot v svet, v politiko, kjer hoče biti posredovalec in sodnik, seveda v direktnem ali indirektnem interesu svojega mecenarja Mussolinija, oziroma Italije.

Tako gledajo Francozi na dogodek. Francoski ministrski predsednik Briand je ob sklepu sporazuma s hladnimi besedami čestital papežu, ne pa Mussoliniju.

Francoska republika in Italija sta si nasprotnici. Dogovor med papežem in Italijo bo pa še bolj oviral zblizanje med obema državama, ker hoče Italija pospeševati s tem imperijalistično politiko, ki ima očiten namen, da zmanjša vpliv Francije v sredozemskem bazenu v Afriki, Aziji in na Balkanu.

Dnevne novice.

Novi društveni zakon je izdelan v načrtu. V državi smo imeli pet različnih društvenih zakonov, ki so silno otežkočali enotno poslovanje. V koliko bo novi zakon odgovarjal modernim zahtevam, ne vemo, ker se o vsebini zakona ni izdalo podrobnejših poročil. Jasno pa je, da je že z enotnim zakonom korak v napredku.

Enoten rudarski zakon pripravlja vlada v Beogradu. V prvi vrsti gre za ureditev uradov ministrstva za šume in rude. Načrt ima v vidiku seveda komercializacijo.

Zakona o varstvu stanovanjskih najemnikov ne bo več. Z dnem 1. maja poteče zakon o zaščiti stanovanjskih najemnikov. V ministrstvu socialne politike se bo o tem vprašanju šele razpravljalo. Obveljalo bo pa najbrže mnenje hišnih posestnikov, ki pravijo, da je dovolj cenenih stanovanj, čeprav morajo siromašne stranke plačevati za stanovanja z eno ali dvema sobama po 400 do 900 Din na mesec. Nešteto delavskih rodbin se mora pa potikati po nezdravih kletah, barakah in luknjah ter še tam dajati za stanarino eno tretjino in več zaslužka. Namesto zaščite stanovanjskih najemnikov namerava vlada najbrže maksimirati cene stanovanj, kar pa socialno ne more biti od koristi, ker izkoriščevalci vedno najdejo ovinke, ki jih varujejo pred kaznijo.

Dr. Anton Korošec, predsednik zadnje ustavne vlade, utegne postati, kakor poroča londonski »Daily Telegraph«, jugoslovanski poslanik pri Vatikanu. Vest je precej verjetna in jo najbrže forsira tudi Vatikan z ozirom na predstoječa pogajanja za konkordat z Jugoslavijo.

Kaj je z zvišanjem prejemkov za železničarje in monopolso delavstvo? Razni listi so poročali, da nameravajo pristojna ministrstva izvesti revizijo službenih razmer pri železnica in monopolskih podjetjih. Vse te vesti pa sedaj drugi bolj oficijelni listi preključujejo, češ, da o zvišanju prejemkov ne more biti govora, dokler tega ne bodo pripuščala finančna sredstva.

Zagreb bo postal druga prestolnica. Kakor poročajo listi, bo več državnih institucij prenesenih v Zagreb, med drugim kasacijsko sodišče in bo postal Zagreb druga državna prestolnica. Kraljeva družina bo vsako leto gotov čas prebila v Zagrebu.

Solunsko pristanišče, ki je na grškem ozemlju, bo v smislu dogovora med Jugoslavijo in Grčijo smela uporabljati tudi naša država. Grčija odstopi v ta namen od ostalega pristanišča ločeno cono, ki bo služila Jugoslaviji za izvozno in uvozno bazo. Ta pridobitev je z gospodarskega stališča za jugovzhodne dele države precejnejša pomena.

Bolni ministri. Tudi ministrov se loti bolezen. Obolela sta predsednik vlade, Pera Živković, in minister trgovine, Mazuranić.

Borba za Belje. Po svetovni vojni je Jugoslavija zasedla posest Friderika Habsburškega. Belje je danes državna last. Spor je pa v vprašanju lastništva med Jugoslavijo in Madžarsko. Madžari pravijo, da je bilo Belje zasebna last Friderika, dočim trdi Jugoslavija, da je bilo Belje last habsburške rodbine. Če je Belje bilo zasebna last, se bo morala vrniti Frideriku, če ne, pa ostane državna last.

Ta spor se bo obravnaval bodoče dni v svetu Zveze narodov in je zaradi tega dr. Kumanudi kot zastopnik države odpotoval v Ženevo.

Zagrebski občinski svet je imel svojo prvo sejo. Iz novega občinskega sveta so bili izključeni en socijalist, komunisti, nekaj radičevcev in frankovcev. Od 50 občinskih svetnikov je dve petini novih. Imenovani radičevci in frankovci dr. Budak in Majer niso sprejeli imenovanja. Sporočili so ta svoj sklep pismeno županu.

Zagrebski listi se pripravljajo, koliko časa bo obstajalo to izjemno stanje. Eni pravijo tri in morda deset let. »Slobodna Tribuna« pa pravi, da rok sicer ni gotov, vsekakor pa pravi kraljev manifest, da se povrnemo v čim krajšem času k rednim parlamentarnim razmeram.

Zenačenja koledarja še ne bo. Dalje časa so se vršila posvetovanja in debate o uvedbi enotnega koledarja v državi. Vendar pa poročajo sedaj, da je pravoslavna cerkev proti zenačenju koledarja, zato je minister ver dr. Alaupović to vprašanje opustil, da ne bi zbujal nepotrebnega razburjenja. Vzrok, da se to vprašanje še ne bo rešilo, je odločnost obeh cerkva druga proti drugi.

Rusija razorožuje! Prva razveseljiva posledica vzhodnega pakta. Po poročilih iz Moskve, je svet ljudskih komisarjev z ozirom na pred kratkim v Moskvi podpisani pakt med Sovjetsko Unijo, Poljsko, Rumunijo in obrobni (baltiškimi) državami, ki predvideva takojšnje uveljavljenje Kelloggovega protivojnega pakta, sklenil, stalež rdeče armade znatno zmanjšati. Ljudski komisar za vojsko (vojni minister) je že izdelal podrobnosti za razorožitev rdeče armade. S provedbo se bo v najbližjem času pričelo. Sicer so tudi ostale evropske države, vključno naša, podpisale omenjeni protivojni pakt, toda dosedaj se nič ne sliši o zmanjšanju armad. Nasprotno, iste se še bolj oborožujejo.

Seja socijalistične internacionale. Seja eksekutive socijalistične delavske internacionale pričakuje, da časna razoroževalna komisija pri Društvu narodov svoja dela čimprej uspešno završi, da se bo obljuba splošne razorožitve, ki se je na svečan način razglasila vsem narodom, v najkrajšem času izvršila. Eksekutiva je mnenja, da mora hrepenenje narodov po splošnem miru najti določnega izraza s strani zastopnikov raznih držav v Ženevi, da se bo organizacija miru mogla uresničiti. Med drugim se je določil tudi akcijski program, ki ima poleg drugih te točke: izdelati s strokovno internacionalno skupen načrt za razorožitev in pozvati združeno internacionalo, da se mu priključi. Socijalistična delavska internacionala in internacionalna strokovna zveza naj skupno proučijo način, po katerem bi bilo mogoče letošnje majsko slavlje, še bolj kakor druga leta, praznovati kot mirovno demonstracijo. Skupne priprave za demonstracijo miru povodom petnajstletnice izbruhov vojne, in priprave za sporazum med socijalistično delavsko internacionalo in internacionalno strokovno zvezo, z namenom skupne akcije ob priliki septembarskega zasedanja Društva narodov v Ženevi.

Varstvo narodnih manjšin. V imenu komisije za varstvo narodnih manjšin pri SDS, je stavil s. Dr. Oto Bauer z Dunaja predlog, ki je bil po krajši debati sprejet. Predlog se glasi: »V prepričanju, da je brezpravnost in nasilno zatiranje narodnih manjšin eden glavnih vzrokov sovraštva med narodi in s tem stalnega ogrožanja miru, opominja eksekutiva SDS na sklepe kongresov v Hamburgu

in Marselu in z ozirom na predstoječe zasedanje Društva narodov sledeče predlaga: 1. Zaščita narodnih manjšin po Društvu narodov naj se nanaša na vse narodne manjšine, zlasti pa še na nemške in slovanske narodne manjšine v Italiji, katerim so vzete vse narodne pravice. 2. Zaščita narodnih manjšin po Društvu narodov naj se razširi v tem smislu, da se zagotovi takim narodnim manjšinam, ki živijo kompaktno, naseljene v zaokroženih krajih, demokratska samouprava, manjšinam pa, ki niso kompaktno naseljene in so raztresene, pa popolno enakopravnost in svobodo pri uporabi svojega jezika, kakor tudi svoboden razvoj svojega šolstva in kulture. Metode, s katerimi proučava Društvo narodov pritožbe narodnih manjšin, se naj izpopolnijo predvsem z ustanovitvijo stalnega tožadnega organa pri Društvu narodov.

Seipel — Poincaré — Baldwin. Ti trije ministrski predsedniki so pač solidarni v tem, da ne bi radi odstopili, tudi če dobe nezaupnico. Dr. Seipel je pred kratkim kar trikrat v enem dnevu pogorel, bil je v parlamentu poražen s pomočjo lastne večine, pa noče odstopiti. Ministrski predsednik Francije, Poincaré, je še pred kratkim izjavil, da, ako ne bo dobil v parlamentu zaupnice z najmanj 50 glasovi večine, tedaj bo odstopil. No, in Poincaré je prejel pri glasovanju o zaupnici dne 20. februarja samo šest glasov večine, pa ni odstopil, pač pa je takoj dobil nesrečno gripo in se javil bolnega. Bolj previden je bil Baldwin; ko je videl, da bo pri glasovanju propadel, je raje zadevo umaknil z dnevnega reda.

Nemški »Reichstag« je napravil dva popularna sklepa, in sicer: Javne korporacije, država, dežela in občina, smejo izplačevati najvišje pokojnine 12.000 mark na leto, kar znaša v našem denarju okroglo 13.500 Din mesečno. Prihranek se bo porabil za zboljšanje neugodnih rent. Drugi sklep je, da se močno obdavči dobičke iz inflacijske dobe.

O Binkošti zapusti papež Vatikan, in sicer hoče ta dan slovesno prevzeti v posest lateransko katedralo v Rimu. Spremljala bo papeža njegova garda, italijanska vojska bo pa tvorila špalir. Velike časti z obeh strani bodo torej dobro služile za reklamo sklenjenega sporazuma med Vatikanom in Kvirinalom. Morda se udeležijo prireditve tudi kralj.

Znanj D'Annunzio, ki je pred leti zasedel Reko, je postal član senata.

Bančni rop v Moskvi. V državno banko v Moskvi so prišli maskirani banditi, ko je blagajnik zapiral blagajno in so uradniki že odšli iz urada. Roparji so blagajnika ubili in ranili dve slugi. Odnegli so okoli 200 tisoč červoncev ter pustili pobotnico s podpisom »Borbeni komite proti ševikom in židom«.

Hripa še vedno razsaja. V Londonu umrje na dan 80 oseb za hripo. Val mraza odhaja od nas, utegne pa priti neugodno vreme, zaradi tega treba previdnosti proti vsakršnim nalezljivim boleznim.

Kadar meščansko časopisje o delavskih voditeljih piše, takrat vedno laže. Te dni smo čitali skoraj v vseh meščanskih listih, da je voditelj angleške delavske stranke, Macdonald, s svojim zdravjem pri kraju in da mu stranka že išče namestnika, pri čemer se je še dostavljalo, da če bi Macdonald tudi ne umrl, vendar ne bi v bodoči vladi mogel prevzeti nobenega mesta več. (Očividno bi buržuazija rada Macdonalda poslala v pokoj.) Sodrug Macdonald pa poroča o njegovi boleznih energično zavrača s pripombo, da se nikoli ni čutil bolj zdravega, kot ravno sedaj. Pač pa je bil pred kratkim pri zobozdravniku!

Prepovedano boksanje na Dunaju. Mestni magistrat kot zadnja instanca ni dovo-

LEO SILA:

Človek mrtvaških lobanj.

Kronika raztrganih duš.

91

Nikoli od tistega popoldneva se nista pogovarjala o tem. Kakor, da se sploh ni zgodilo nič. Toda, če mu je pri pozdravu pogledala v oči, v tiste prijazne, pohotno mežikajoče oči pod osivelim, nagubanim čelom, se je zgrozila in zdelo se ji je, da čuti še vedno, kako se tihotapi njegova gladka roka pod njeno krilo, kako drsi po koži... Zavpila bi najraje. Spomin iz mladosti, to in še vse več je bilo v njej. Zato je tako obupavala, zato je verjela in zaupala Leonu samo v trenutkih. Na tihem, globoko, podtalno je bdela še iskrica upanja, da bo nekoč drugače... Po dolgih, dolgih nočeh premišljevanja se je odločila, da gre. Obupni krič, rešiti se tega življenja in priti v novo, je bil ta njen sklep. Kljub vsej neveri svoji je hotela in zahtevala v dnu svoje notranjosti boljše in lepše bodočnost, nego sta ji bili preteklost in sedanjost.

Roka, vsa mrzla, se ji je tresla, ko je potrkala na vrata. Oči so se vsesale v napis: RAVNATELJ in v tistem trenutku bi najraje zbežala, v zemljo bi se rada pogreznila, mrtva bi rada bila. Izza vrat pa jo je poklical glas naprej in kakor da ni več sama, kakor da jo vodi neka tuja sila, je odprla in vstopila. Komaj slišno ga je pozdravila, ravnatelj pa je bil nadvse prijazen, zakaj razveselil se je nepokorne in izgubljene ovce, ki se je tako ponižno in skesano vrnila v usodni kabinet. Spet ji je ponudil mehki naslonjač, velik, udoben naslonjač in

pogovarjala sta se, kakor da ni bilo nikoli nič med njima. Ravnatelj je izrazil svoje prijetno začudenje nad njenim znanjem, ki ga je pokazala pri ponavljalnem izpitu, poklonil se je njenemu zdravemu izrazu v licih... Sploh je bil prijazen, preprijazen. Sonja pa je vedela, zakaj je prišla. Želela si je samo, da bi se hitro končalo, da bi jo že vzel, da bi ne odlašal in je ne mučil s svojim govoricenjem. Tako mučno ji je bilo, da bi najraje zakričala v staričav, pohoten obraz: »Evo me! Saj sem pokorna. Vzemite me in me nato izpustite za vedno...« Toda niti besedice ni spravila iz sebe. Kakor sramežljivo dekle pred zdravnikom, ki jo je razgalil do nagote, je sedela tam in čakala v strahu in grozi. Iznenaden po njenem prihodu je bil ravnatelj prijetno razburjen. Kadil je cigaro, sedel poleg nje, jo pobožal po roki, zopet vstal in hodil. Užival je Sonjino navidezno pokornost, veselil se je te ponižnosti (ki pa je v Sonji ni bilo, v njej je bila samo vdanost usodi prepuščenega človeka) in kri mu je zaplala. Sonja je videla, kako se mu napenjajo žile, kako se rdečijo lica, obraz, kako se ustnice in jezik slinijo... in zaprla je oči, da se preda brezčasju, da za trenutek preneha biti Sonja, da ne sliši, ne čuti, ne vidi, kar se bo zgodilo. Gospod ravnatelj je odložil cigaro. Vse besede je že izgovoril in napotil se je k Sonji. V starajočem se telesu se je vžgala kri, njegov obraz se je spačil v nenaravni pohotnosti, da so se zobje vgrizli v spodnjo ustnico. Oči so stopile iz globeli, roke pa so se že predčasno stegnile po mladem, sočnem telesu, ki ga je za trenutek zopet pomladilo, zvabilo v življenje, v strast.

Že v mislih jo je slačil, že med potjo, od okna naprej jo je že užival v svoji domišljiji, da se je telo treslo v nestrpnosti. Zdelo se mu je, da je pot od pisalne mize do kota, kjer sedi Sonja v udobnem naslonjaču, brezkončna. Prepričani so bili koraki revmatičnih nog za misli, ki so se vrstile z neprečunano naglico v njegovem možganskem aparatu. Sonja, kot da je blazna, si je zatislila ušesa, da bi ne slišala klekajočih, polzečih se korakov. Ničesar ni hotela doživljati, toda nekaj strašnega je bilo vprav v tem, da je kljub temu vse slišala, da je videla z zaprtimi očmi... Tedaj je nekaj padlo na tla, da se je pod stresel pod njo. Planila je kvišku, visoko je odprla oči, noga pa se je spodtaknila ob na tleh ležeče telo gospoda ravnatelja. »Za božjo voljo!« je vrisknilo v njej, ko se je z roko dotaknila nepremičnega telesa. Z njo se ni zgodilo še nič. Gospod ravnatelj se je niti dotaknil ni, ji je šinilo skozi glavo, toda na tleh je ležal — mrtič, truplo ravnatelja Kotnika, katerega živci niso mogli prenesti napetosti strasti pohotnega telesa. Sonja je zbežala pred to živo grozo...

Drugi dan zjutraj je bila na naslovni strani lokalnega naprednega dnevnika kratka, debelo tiskana vest:

† DR. ANTON KOTNIK

Sinoči je nenadoma preminul za naše učiteljske, za našo pedagogiko in narodno delo prezaslužni ravnatelj gospod dr. Kotnik. V ravnateljskem kabinetu ga je sredi težkega dela, ki ga je opravljal vestno in vztrajno, zadela kap. Slava mu!

Naročniki, pozor!

Današnji številki smo priložili poštne položnice ter prosimo vse one p. n. naročnike, ki so v zaostanku z naročnino, da isto nemudoma poravnajo, ker le na ta način bomo v stanu, naš list vzdrževati in ga tudi redno dostavljati. — Vse one pa, ki so naročnino že poravnali, prosimo, da si poštne položnice shranijo in jih porabijo prihodnjic. — Uprava.

lil na ponovno prošnjo profesionalnega boksanja na Dunaju. To je čisto prav, naj gredo boksarji v Španijo!

Število industrijskih, obrtnih in trgovskih podjetij v državi. Zagrebška Trgovska in obrtna zbornica je napravila statistiko, ki pravi, da je v Jugoslaviji 286.805 trgovskih in industrijskih podjetij. Med njimi je 184 tisoč 156 industrijskih in 98.681 trgovskih ter 4031 majhnih industrijskih podjetij. Po področjih razdeljeno, pripada beograjsko-skopeljskemu 30 tisoč 800 trgovcev, 60.000 obrtnikov, 756 tovarov; dubrovnškemu 2239 trgovcev, 2494 obrtnikov, 5 tovarov; ljubljanskemu 11.835 trgovcev, 26 tisoč 556 obrtnikov, 431 tovarov; novosadskemu 2795 trgovcev, 9023 obrtnikov, 468 tovarov; osješkemu 3900 trgovcev, 15.202 obrtnikov, 584 tovarov; sarajevskemu 21.661 trgovcev, 33.245 obrtnikov, 478 tovarov; splitskemu 7424 trgovcev, 5393 obrtnikov, 264 tovarov; velikobečkereškemu 4825 trgovcev, 11.096 obrtnikov, 283 tovarov in zagrebškemu 13.138 trgovcev, 21.147 obrtnikov ter 762 tovarov. Te številke nam jasno kažejo sliko industrije, obrti in trgovine v državi. Iz te statistike seveda ni razvidno, koliko industrija producira, koliko je potrebno ogromno število trgovin in kakšno eksistenco imajo obrtniki. Če bi hoteli imeti pregled s stališča narodnega gospodarstva in socialnega položaja navedenih podjetij, bi morala statistika naštevati še celo vrsto podatkov o produkciji in potrebi vseh teh podjetij. Šele potem bi mogli ugotoviti, katere gospodarske panoge koristijo in katere ne ter v koliko.

Koliko tobaka je predelala ljubljanska tobačna tovarna. V minulem letu je ljubljanska tobačna tovarna predelala 1.300.000 kg tobaka. Izdelanih je bilo v tovarni 890 milijonov cigaret, 13,5 milijona smotk, 30.000 kg tobaka za žvečenje in 400 kg njuhalnega tobaka. V tovarni je okoli 800 delavcev in 300 delavk, ki so zaslužili na mezdah okoli 11 milijonov dinarjev. Povprečno pride na vsakega nameščenca torej 833 dinarjev na mesec, kar je vsekakor premalo, ker se povprečni zaslužek delavstva (brez pazniškega in nadzorniškega osebja) najbrže giblje le med 600 in 700 dinarji na mesec.

Se valeski princ. Rdeči princ, angleški prestolonaslednik, je že izgubil pri angleških kapitalistih simpatije, in to ni špasi! Čitali smo že, da je na božični večer govoril potom radija dobrim patrijotom, ki imajo kaj pod palecem, na srec, da se naj spomnijo gladijočih družin, brezposelnih rudarjev in naj jim priskočijo na pomoč. To bi se bilo, ampak nato se je princ ponovno podal v rudarske naselbine, da si še enkrat ogleda bedo rudarjev in se je dal celo z rudarji fotografirati, nakar je vladi poročal, kaj je videl in izjavil, da se bo moralo nekaj ukreniti, da se bednim odpomore. To je seveda zopet nadležno vmešavanje nekoga, ki ni v to poklican. Toda sedaj pa se je zgodilo še hujše, s čemer je skoraj izbito sodu dno: Princ se je udeležil dne 18. 4. m. velike pojedine angleških industrijev, pri kateri je imel govor, ki je baje silno razburil nekronane vladarje Anglije — kapitaliste, ker je grajal njihovo politiko ter zadržanje napram delavstvu, na način, ki ni običajen. Poročilo pravi: »Princ valeski je prisostvoval banketu angleških veleindustrijev. Pri tem je imel velik govor, ki je dosegel silno in nikakor razveseljivo presenečenje. Princ je namreč vršil naravnost uničujočo kritiko o zadržanju angleških industrijev napram delavstvu. Izjavil je, da se je osebno prepričal o brezupnem ter za človeštvo nevrednem položaju rudarjev ter prišel do prepričanja, da ne bi bilo potrebno samo urediti razmerja industrije do delavstva, temveč tudi trgovske metode angleške industrije prilagoditi novemu času ter novim metodam. Te skušnje da je prinesel on s svojega potovanja po kolonijah. Tamkaj so ljudje povsod izjavljali, da bi najraje angleško blago kupovali, vendar bi se jim moralo dobaviti porabno blago. Ta očitna resnica je naravnost uničujoče učinkovala. Princ je priporočil, da nekaj ne more biti v največjem redu. Časopisje je seveda ta govor prineslo, kot nekaj velikega, nekaj senzacijskega.

nalnega. Delavski krogi upajo že, da bo bodoči kralj uvedel režim socialnih reform. — Če res delavski krogi to upajo, tedaj se motijo; ne zato, ker ima princ dobro srce ter dobro voljo, ampak vsled tega, ker pravi ter nekronani vladar na Angleškem in tudi še kje drugod je — kapital! Kaj bi se s takim vladarjem zgodilo, ki bi šel tako daleč, da bi se delavstvu dalo, kar mu gre, tega ni treba tukaj omeniti. Vsekakor pa nas dogodki v današnji Angliji zelo zanimajo!

Zločin vojaškega drila. Iz Monakovega poročajo: Na Bavarskem se policija v večji meri vojaško vežba kot v ostalih deželah Nemčije. V Fürtu se je zgodil te dni nezasišlan dogodek: Komandant tamkajšnje policije, major Zottmann, je pustil moštvo v paradi na vežbališču toliko časa »mirno« stati, da je 35 mož, med njimi dva poročnika, zadobilo take ozeblin, da so jih morali takoj v bolnico spraviti. Pri dveh se je morala izvršiti amputacija.

»Stahlhelm« se naj izjavi. Predsednik nemške republike, Hindenburg, je pozval nemške fašiste pod firmo »Stahlhelm«, naj se izjavijo o republiki. »Stahlhelmovci« so namreč »kaisertreu« ter veliki nasprotniki republike. Isti pa se vedno sklicujejo na Hindenburga, kar njega v gotovi meri kompromitira, kakor da ne bi on bil zvest republiki, na katero je prisegel. Fašisti pa so s tem prišli v silno zadrego. Naknadno pa se je izvedelo, da je bil Hindenburgov dopis zaupen in ne za javnost namenjen.

Kultura.

Talpa:

Cankarjev »Hlapec Jernej« v ruskem prevodu.

Kljub reakciji, ki vlada po vsej Evropi, se proletarska umetnost iz dneva v dan bolj uvrščuje. V tuje jezike se danes prevajajo samo dela z izrazito socialno tendenco in Upton Sinclair, Jack London in moderni ruski pisatelji, ki so namah preplavili Evropo, se morajo zahvaliti za silno popularnost pred vsem dejstvu, da so borbeni. Meščanska literatura ostaja vedno bolj omejena na lastni narod — saj se je evropsko občinstvo do grla naveličalo njenih osladnih solzavosti in malenkostnih brskanj po bolestih »duse«. Ravno s proletarsko umetnostjo pa stopamo tudi Slovenci v široki svet.

Ivan Cankar je naš največji proletarski umetnik, njegov »Hlapec Jernej« pa najboljša slovenska socialna literarna umetnina. To delo čitajo danes lahko že v svojem jeziku nemški, francoski, italijanski in češki delavci, sedaj smo pa zvedeli, da je izšlo tudi že v ruskem prevodu. Prevod, ki ga je oskrbel L. A. Šeremetjev, je izdal v 5000 izvodih »Gosudarstvennoe izdatelstvo Moskva-Leningrad«. Predgovor o Cankarjevem življenju in delu je napisal L. A. Š. Lelj; žal je biografija precej netočna, kar pa moramo oprostiti, če pomislimo, da so Rusom pri današnjih razmerah viri o naših pisateljih precej težko dostopni.

Čulkovski:

Tendenca.

Da sem tendenciozen? In vi?

Vaša lirika, romantika, je morfij za uspavanje; vaše šole in prižnice, so za suženjsko vzgajanje. Narodna slavlja, rodoljubje, junaške smrti slast, domovina in država, so gesla za oblast. Parlament in politika je v tendenco zakleta, tendenčna je žurnalistika in vsa naša prosveta. Vaš l'art pour l'artizem ima tudi namen, da bi kak drug izem ne zmešal vam šten. Bodite malo dosledni, dopovedati si dajte: kar je za vas dobro, tudi nam priznajte. Sicer pa, kaj bi to, naj vas, kdor hoče drami, mi ne moremo za to, da ste sto let za nami. Vse na svetu je tendenca, pesem, kruh, življenje, tendenca vsaka eksistenca, vodi vse hotenje. Vaša tendenca je ohranitev obstoječega reda, ki se mu klanja vsa vaša žalostna veda. Naša tendenca pa je spoznati, osvoboditi, zastarele nazore pa vse porušiti in nove zgraditi.

Igralci in igralka, pozor! Delavski oder »Svobode« v Ljubljani bo začel začetkom marca študirati dramo nemškega pisatelja Ernesta Tollerja »RUŠILCI STROJEV« v prevodu Mileta Klopčiča. Režiral bo sodrug Kreft Bratko. Ker je za uprizoritev potrebno čim večje število igralcev in igralk, pozivljamo vse člane Delavskega odra, da se prijavijo v tajništvo »Svobode« (palaca Delavske zbornice, levi vhod, I. nadstropje), kakor tudi, da pridevajo nove sodruge in sodružice, ki imajo veselje, da igrajo. Ker bo prva bralna vaja že okrog 10. marca, naj se sodruzi in sodružice čimprej prijavijo. Čim več — tem bolje. — Delu čast in oblast!

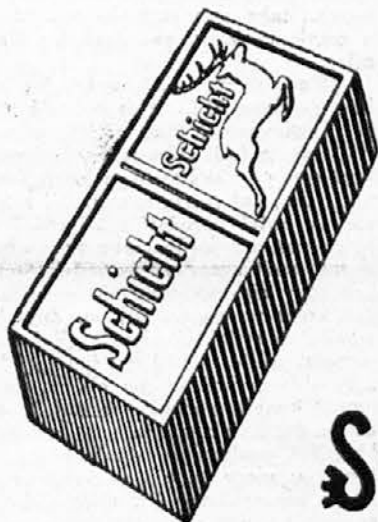
Delavski oder.

Vestnik „Svobode“.

Podružnica »Svobode« v Črni javlja vsem članom in somišljenikom, da se vrši v nedeljo, dne 10. marca ob 1. uri popoldne, redni letni občni zbor podružnice v dru-

Lepa Turkinja

ceni lepo perilo in skrbi, da bo dolgo trajno in se vedno bleščalo od snage. Ona radi tega rabi le

SCHICHTOVO MILO

štveni sobi, Črna 48. s sledečim dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročilo funkcionarjev. 3. Volitev novega odbora. 4. Slučajnosti. V slučaju nezadostnega števila navzočih članov se prične občni zbor 1 uro pozneje, ki je sklepčen ob vsakem številu navzočih. Odbor.

Maribor.

Narodno gledališče v Mariboru.

REPERTOAR.

Petek, 1. marca: Zaprti. Sobota, 2. marca ob 20. uri: »Romeo in Julija.« Ab. A. Premijera. Nedelja, 3. marca ob 15. uri: »Jesenski manever.« Znižane cene. Kuponi. — Ob 20. uri: »Na cesaričino povelje.« Znižane cene. Kuponi.

Ptuj.

Podružnica delav. konzumnega društva je imela 24. febr. svoj letni občni zbor pri zadrugarju Segula. Dobro obiskan občni zbor je otvoril zadr. Cajnko. Odbor je podal poročilo o svojem delovanju. Zlasti zadr. Gabriel je podal razveseljivo blagajniško poročilo, ter dokazal s številkami, da podružnica počasi pa sigurno napreduje v prometu. Povdarjal je, da je neobhodno potrebno, da pridemo v Ptuj do Zadrugnega doma, ker le takrat bo mogoče ustreči zadrugnemu razvoju ter postaviti nakupovalnico za deželne pridelke ter skladišče. Za tem je zadr. Rozman prečital predlog pravilnika posmrtniškega in odpravninskega sklada »Kodesa«. Končno se je sklenilo, da se novo izvoljeni odbor pooblasti, da preštudira pravila in da pripomni svoje mnenje ter ga pismeno sporoči »Kodesu« v Ljubljani še pred rednim občnim zborom. Zadrugarica Ajdiškova je nato krasno poročala o centrali ter članom v lepem tonu povedala in razložila pomen konzumnega društva, kar so vzeli člani z odobravanjem na znanje. Tudi sodr. Kosta-

njevcec je prav temeljito razložil napake in pogoške naših zadrugarjev in zadrugnikov pri nakupovanju itd. Pri izvolitvi novega odbora, je zadrugar Segula odklonil predlagano mu mesto v odbor, katero mesto je potem prevzel zadr. Franc Rozman. Pri slučajnostih je povdarjal zadr. Segula važnost konzumnega društva, ki je regulator cen in preprečuje navijanje. Zadrugar Kramarič je povdarjal, da je treba misliti na Zadrugni dom, da se tako izognemo grožnjam lastnikov hiš. Apeliral je na zastopnico centrale zadr. Ajdiškovo, da intervenira, da se čim prej postavi Zadrugni dom, katerega bomo znali ceniti bolj kot marsikje drugod.

Seje občinskega sveta po novem zakonu so se vršile 7. in pa 15. februarja. V prvi seji se je po celjskem načinu oglašil le besedi nek odbornik in izjavljal, da je to sedaj popolnoma nov občinski svet, ki nima s starim nikakega stika, vsled česar se ne more ono delo nadaljevati, ampak se mora voliti nove odseke. Obravnavala pa se je službena pragmatika mestnih nastajencev in tudi sprejela. Po dolgi dobi se je vendar reguliralo to vprašanje. Še prejšnji občinski sveti so mečkali na tem vprašanju leta in leta, končno se je stvar vendar uredila. Na tukajšnjem magistratu preje sploh ni bilo nikakega ugovora za mestne uslužbenke, ampak so se ti nadaljevali od slučaja do slučaja po pogodbah. Po tej novi pragmatiki se je tudi prevredlo vse sedanje uslužbenke in jim reguliralo prejemke. Pri tej priliki je zaradi nekega nespornazumljenja odložil mesto soc. obč. svetnika Š. Na njegovo mesto bo predvidoma imenovan krojaški mojster s. Supančič, tako da ima tudi izrecno obrtniška frakcija našega kluba tudi svojega zastopnika. — Dne 15. febr. pa se je vršila druga seja, na kateri se je volilo nove odseke. Pred volitvijo je župan prečital privatno pismo ministra dr. Korošca, v katerem mu ta poroča bojazen, da se bo tudi ptujska gimnazija uknila. Nato se je dala na glasovanje resolucija, v kateri se zahteva ohranitev ptujske gimnazije z ozirom na velik teritorij in zgodovinski pomen, ter na dejstvo, da je itak

vedno dovolj dijakov. Ako se ukine še gimnazija, bo Ptuj avanziral za navadno vas. Resolucija je bila enoglasno sprejeta. Nato se je oglašil k besedi dr. Fermevc, ki je za svojo bivšo dem. stranko izjavil, da bi se naj pri volitvah v odseke vpoštevalo nekoliko boljše slovenski živeli v Ptuj. S. Mar je pa izjavil, da čeravno ni danes več strank — na papirju, vendar še v istini obstajajo »grupe«, ter je nesmiselno voliti nove odseke, ampak naj se potrdijo en blok stari odseki, razen če katera »grupa« želi v svojem okviru kako spremembo. Da bo stvar pravična, kot je bilo vsaj doslej, naj ostane razmerje isto. Temu predlogu se je pridružil tudi »bivši« radikal g. Smerdu. Nato so se prečiteli »stari« odsekarji in se jih je volilo na novo. Ko se je tako izvolilo nekaj starih odsekov na novo, se je zadnje odseke volilo kar brez navedbe imen, ampak so pisali kar: »stari«. — No, in razmerje je ostalo isto kot prej. Škoda je le za čas, ki se je s temi sejami zabil, ko je toliko nujnega posla.

Esperanto. Mariborski esperantski krožek namerava prirediti tečaj začetkom meseca marca. Opozarjamo sodruge in sodružice, da se tega važnega tečaja za pravi internacionalni jezik udeležijo. Tečaj bi se vršil v gimnaziji in bi stal ves blizu 80 Din. Sedaj je prilika, da se naši sodruzi za to reč zanimajo. Pojasnila daje S. Mar.

Ptujsko gledališče. Petek, 1. marca ob 20. uri: »Na cesaričino povelje.« **Gostovanje Mariborčanov.**

Mestno gledališče. V petek, 1. marca, gostujejo Mariborčani z nad vse ljubko in zabavno opereto »Na cesaričino povelje«. Opozarjamo zlasti na ljubko otroško sceno, ki navadno gane publiko do solz.

Breg pri Ptuj.

Nekaj resnih besed delavstvu, zaposlenemu v podjetju »Petovja« d. d. O delavskih razmerah, ki vladajo v tej tovarni, malokdo kaj ve. Gotovo si misli javnost, da je pač tu vse v najlepšem redu. To pa ni res. Je le to, da delavstvo nima toliko poguma, da bi povedalo resnico tako, kakor si upajo vsi tisti delavci po drugih obratih, ki so močno strokovno organizirani. Tukajšnje delavstvo misli, da velja za njega samo beseda vojaškega izvora: »Still sein und weiter dienen.« Vpijoče razmere, ki vladajo v tovarni čevljev »Petovja« d. d., me silijo, da napišem par besed v vzpodbudo temu delavstvu, ki tako slepo služi temu lakomnemu kapitalizmu, ter se pusti brez vsakega odpora nezaslišano izkoriščati. Vzel sem si za dolžnost, da Vam povem, trpin, ono, kar me najbolj boli, preden moram odtod. Delavstvo, ob tej priliki ti polagam na srce naslednje: Ne dopuščaj, da se vedno nadaljuje ona stara lajna, da se ti za vsako malenkost naloži kazen od Din 2.— do Din 10.— in še več. Zavedaj se položaja, v katerem životariš in ne bodi več tako zaslepljeno. Delavci, kje je vaša samozavest? Vprašam Vas, delavci in delavke, ali mar res mislite, da ste obsojeni na to večno trpljenje in šikaniranje? Vi bi naj bili rojeni le v ta namen, da služite podjetju kot tovarna živina, da vedno mislite le na trpljenje. Ali se najde še kdo med vami, ki verjame in

nasleda onim, ki pravijo, da je to trpljenje — usoda — trpljenje, ki nas dovede vse v nebeške višave —?

Spreglejte in zavedajte se, da za vaše mukepolno delo dobite le majhno plačilo, v pravem pomenu pa bi naj bila to samo takozvana napitnina za ves trud?

Ne mislite več, da smejo sadove dela vedno in povsod uživati le lenuhi, zajedachi in krvoseji delovnega ljudstva, ki se čutijo poklicane, da zapravljajo delavske žulje v svoji prešernosti, luksuzu in veseljačenju. Otrsite se tega in ne bodite več čakovci, temveč zavedni borci za vaše pravice pri delu, bodite si na jasnem, da vam je edino sredstvo za dosego izboljšanja položaja strokovna organizacija, katero sicer imate v tem podjetju, pač pa se ne zavedate, da se je treba resno, a trajno nje oprijeti. Zato Vam kličem, spametujte se, sedaj je še čas, da si pomagajte, vsi, ki se zavedate, da ste delavci in ne garajoča živina, v enotne strokovne organizacije, da pokažete, da ste tudi vi ljudje, ki zahtevate za pošteno delo tudi enako plačilo ter upoštevanje zakona o zaščiti delavstva. — Bivši delavec tega podjetja — Joško Černezel.

Jesenice.

Dragi sodrug urednik!

No, mislim, da Ti sodrug lahko še rečem, čeprav so sedaj razmere take in take. Sicer sem že precej nerodno pričel, pa nič za to, je pač nerodno, ko človek nima pisateljskega talenta. Manjka mi slovnic in pravopisja. V tem sem imel vedno 1 v šoli, namreč ena takrat je bila sedanja 5, to menda še veš, če si kaj v šolo hodil. Pust je sicer minul, in čeprav je sedaj še bolj pusto kot je bilo letos o pustu, meni pa vseeno ne manjka dobre volje. Zato bi pa navno danes rad s teboj malo pokramljaj, namreč zato, ker je temperatura nekoliko padla, ali pa narobe; ne vem kaj je prav, in se je v moji sobi tudi malo ogrelo; tako sem se malo odtajal, čeprav so v ostalem menda vse Jesenice čisto zamrznile.

Sicer ni nič čuda, veš, take zime še ni bilo, še Sava bi jo letos pobrala v Italijo, če bi Triglava ne bilo, sicer pa mislim, da Mussolinija tudi zebe letos, vsaj na sliki. Enkrat sem ga videl samo; v enem tankem sukniču. No, kaj pa ga lomim, kaj sem Ti pravzaprav hotel poročati z Jesenic? Ja, no, da to že veš, da so Jesenice zamrznile ali Jesenice, sodim namreč po »Delavski politiki«, ker se v njej nobeden nič ne oglašil; pa kaj češ, ko je pa vse zamrznjeno. Zugvitca in Avsenika so sedaj na zimo vrgli iz občinskega odbora, to že veš. Prav jima je, kaj sta pa rogovilila zmiraj gor po občini, da bi jo bili morali kmalu podreti. Sedaj so pa tistega Bernarda, ki simulante preganja za bolniško blagajno, postavili mesto Zugvitca, potem pa Pintarja; njega bi bili pravzaprav že poprej lahko postavili nazaj v občino, ker je pravzaprav on naš jeseniški župan, saj v Beogradu poznajo samo njega, kadar jih šel tirjati za kadavarino ali kaldarmarino ali kako se že pravi tistemu denarju.

Torej vidiš tako je; no, veliko Ti ne bom smel več packati na papir, ker vem, da me boš takoj vprašal, zakaj ne poravnam naročnine in da je papir drag in da Ti tudi ne živiš od idealizma; no vidiš in sam hočem

tudi ravno o tem spregovoriti. Sedaj nam ne smeš zameriti, da nismo še poravnali naročnine, je tako mraz, da človek še do pošte ne pride, sicer je pa najbrže tudi pošta zamrznila, dobro ne vem; saj človek nič ne zve. Včasih sem vsaj na koritu, če me je stara pogrnala po vodo, kaj zvedel, sedaj se je pa še na koritih babje klepetanje prenehalo, vse je zamrznilo. Jaz sem se sedaj odločil, da bom pričel sedaj, ko je vsa politika suspendirana ali politične stranke, vidiš to dvoje je in me vedno moti, da bom imel sedaj samo »Delavsko politiko«. Kdo ti bo to verjel, si rekel, saj si že tolikokrat obljubil, pa nič... No, jaz Ti ne zamerim, ampak sedaj Te bom pa le prepričal, da sem se poboljšal, čeprav ne grem nič k spovedi.

Veš, ljudje so taki, vse hoče biti socijalist, jaz tudi in tudi jaz, za socijalizem pa nočejo ničesar žrtvovati. Oni mislijo, da se časopis pač tiska nekje, ne pomislijo pa, kaj stane in so ga veseli, če ga dobijo, pa ne za to, da bi ga čitali, ampak, da pokažejo, da so tudi socijalisti; če sem pa koža razžalil, naj Ti pa kar 100 Din pošlje za tiskovni sklad, ali jih nabere ali pa naj jih sam da. Vidiš, takšni so ljudje; sicer pravi neki pregovor, kakor kdo druge sodi, tak je sam. Vidiš, ta-le pregovor me pa jezi, da bi ga vsaj ne vedel in bi lahko z mirno vestjo ljudi opravljal.

No, in kaj sem Ti že hotel še poročati z Jesenic? Ja to, da je prokleta zima tu, ali to sem Ti menda že omenil, Ja, še to, v tovarni primanjkuje premoga in gospod generalni kar pri telefonu stoji in čaka poročila iz železnice in obratov in študira, kdaj bo ustavljen in katere ljudi bo poslal na »Winterfrische«, namreč generalni direktor. Neverjetno je vse to, po celi Evropi ljudje zmruzejo, na Angleškem pa premogariji radi pomankanja dela umirajo; če vse tole razmišljaš, pa res ne veš, ali si sam norec ali pa je celi svet en »norenhaus«. No in zima še ne odneha. Po savski strugi iščejo ribe Savo, ljudje se pretepajo na koritih za vodo, še to »žegnano« bodo vso pobrali letos v tej zimi. Španska je sedaj malo ponehala pri nas, jo je menda Sibirija pregnala, zato pa je na Španskem sedaj vse narobe. Divjačina prihaja iz gozdov v vasi, vse sili v dolino in tudi »skilauferte« ni več spraviti v gore, zato se sedaj kar po cesti trenirajo ali kako se že pravi tej večbi. Vrabci silijo v stanovanja, hišni gospodariji pa nasrte iz stanovanj mečejo. Tak je sedaj pri nas ta narobe svet.

No vidiš, tako je v tej zimi pri nas, vse zmruze in samo to me še tolaži, da bomo letos v svetem letu poleg slovesnosti v Italiji, ki so papeža odklenili, tudi mi na Jesenicah slavni postali, namreč Jesenice bodo postale mesto in potem ste pa Mariborčani »drite«, prijatelji!

Vidiš, človek se jezi na vse in na zimo, pod oknom mi pa otroci pojo, da me kar mraz pretresa — Nesrečna zima mrazi me in dolgo proč ne spravi se... — avbe. Se pa zaleli, tako je življenje.

No, kot sem rekel, sedaj ko je že tako in vem, da ne bo nobeden nič naredil za »Delavsko politiko«, bom skušal vse odtajat, če pa ne bo šlo, bom pa v drugič drugače zagoedel. Ostani zdrav, pa nikar ne zameri.

Triglavski.

Leše pri Prevaljah.

Dolgo časa se nismo oglašili v javnosti in marsikateri si bo mislil, tem ljudem se godi prav dobro, ko ni nič slišati o njih in so z vsem zadovoljni. Pa kaj bi ne bili, saj imajo res dobre gospode. Poglejmo najprej, kako živijo staroupokojeni rudarji, ki prejemale mesečno pokojnino od 4 do 10 Din

po polni dobi službenih let in draginjske doklade za upokojenca 150 Din in za ženo 42 Din mesečno od pokrajinskega pokojninskega sklada. Vprašamo, kdo izmed gospodov bi zmozel ta čudež in bi živel z ženo s 192 Din mesečno? Vprašamo samo, ali je to še življenje za človeka, ki je garal 30 do 40 let v rudniku in za vse to delo dobi ubogi rudar tako plačilo, da sme na svojo starost od lakote počasi umirati. Pa še ni dovolj tem gospodom. Da bi pa še težje živel, mora plačati še stanovanje mesečno od 10 do 40 Din, kakršno je pač stanovanje, sicer ta stanarina ni velika, ampak za ubogega upokojenca je to velik udarec. V prejšnjih letih so imeli vsi upokojeni kakor delavci brezplačno stanovanje, ker se je to štelo kot del zaslužka. Da še pripomnimo, da smo dobili ta povisek stanovanja kot novoletno voščilo, nakar smo bili tega voščila prav veseli. Dolgo se že govorilo o regulaciji in izenačenju pokojnin, a žalibog, gre se samo za izmozgano kljuse, in za to nema vremena in tudi ne pare. Ja, ja, saj vemo, ko bi se šlo za boljše kroge, bi bilo pa dosti pare in tudi vremena. Žalostna nam majka, ako pogledamo letne bilance raznih podjetnikov in družb, ki so nakopičile večmilijonski čisti prebitki, in niso gospodje iz teh družb niti enkrat udarili s krampom ali z lopato; komu bi se naj delile dividende? Ali ni zaslužil tisti več, ki je spravljal podzemeljske zaklade na svetlo in garal v vodi, v vročini in slabem zraku?

Kaj pa je z rudarji? Razmere v našem rudniku so že neznosne. Plače nizke, za vsak mali prestopke groze z odpustom, in vsega tega je najbolj zmožen g. obratovodja, ki je tudi pristen Slovenec, pa kriči nad slovenskim delavcem kot kak krotilec v zverinjaku. Ali misli, da so vsi rudarji gluhi. Kje se je ta gospod učil manire, ne vemo. Povemo mu, da je delavec tudi človek, akoravno je umazan in da se mora z njim občeovati, kakor se za človeka spodobi. V jami se pa prav dobro spozna. Samo zahtevati zna, toliko in toliko morate napraviti; boste pa zaslužili. Ako pa delavec pri najbolj volji in največji naporosti tega ne zmore, pa pravi ta gospod, da delavci nočejo delati. Gosp. obratovodja, slabo se odrežete, ako dela delavec v akordu, pa še minimalne plače ne zasluži, potem pa po vašem mnenju noče delati! Stroj tudi vleče, dokler se ga kuri, in ko se neha kuriti, pa obstoji. Tako je pa tudi pri delavcu. Kaj pa je z deputatnim premogom? Ko je ukazal zadnjič g. rud. svetnik, da mora biti deputatni premog na razpolago, a delavci so ga morali pri tem hudem mrazu nabirati na jalovinskem nasipu in zmrazavati, so ga dobili komaj eno ali dve košari. Rudarjem kličemo: zasledujte pazno vse početje, in prišel bo čas, ko se bo lahko reklo: Do tukaj je šlo, dalje nič več! Rudarji pa, kar jih je še izven organizacije, vsi do zadnjega stopite v vašo strokovno organizacijo! Potem bomo z lahkoto odpravili vse take nedostatke. Opazovalec.

Studenci pri Mariboru.

HALO, KAM?

V soboto, dne 2. marca, k poslovilnemu večeru vojaških novincev, ki se bo vršil v lokalih g. Gačnika v Studencih. Na programu je tudi ples ter razne druge zabave, tako, da bodo zadovoljni samski in poročeni, mladi in stari. Začetek ob 7. uri, konec zjutraj. Vstopnina prosta.

Ali ste že krili? svoje potrebe v tiskovinah ■

Dobavljamo vse tiskovine v prvovrstni izpeljavi in po najnižjih cenah za vsa društva, industrijo, trgovine, pisarne itd.

Ljudska tiskarna d. d.
Maribor, Sodna ulica št. 20

STAVBENA, KONZUMNA IN GOSTILNIŠKA ZADRUGA

„DELAVSKE DOM“
V TRBOVLJAH R. Z. Z. O. Z.

Sprejema hranilne vloge in jih obrestuje po čistih 8% od dne vloge do dne dviga. Ima 3 prodajalne, 2 v Trbovljah, 1 v Senovu pri Rajhenburgu. Član te zadruga lahko postane vsak, ki vplača delež in vpisnino, delež znaša 50 D, vpisnina 250 D

NAČELSTVO.

Ali že uporabljate

„PROJA“ terpentinovo kremo za čevlje!

Dobliva se jo povsod. Dobliva se jo povsod.

Pristna slivovka, drožnik, brinjevec, konjak, rum, vse vrste likerjev, sadni soki, spirituoze, vinski kis, esenc, nadalje čaj v originalnih zavitkih in odprt, dobite po nizkih cenah v trgovini glavne zaloge trvdke **„PATRIA“** Zagreb — oranžada, limonada, konjak itd.

JAKOB PERHAVEC, MARIBOR, GOSPOSKA ULICA ŠTEV. 19
Na debelo! tovarna likerjev, desertnih vin in sirupa. Na drobno!